

כניסת השבת - ירושלים 6:25

עלון לפרשת השבוע

צאת השבת - ירושלים 7:38. ר"ת 8:17

פרשת ויקרא - שבת הגדול (מוקדם) (תשפ"ה)

"ויקרא" לשון חיבה וידידות

"ויקרא אל משה", (א, א). אל"ף דויקרא זעירא, וביאר "בעל הטורים", שמשה היה גדול ועניו ולא רצה לכתוב אלא "ויקר" לשון מקרה, כאילו לא דיבר הקב"ה עמו אלא בחלום, כדרך שנאמר בבלעם, ואמר לו הקב"ה לכתוב גם האל"ף, אך משה לא רצה מחמת רוב ענוה וכתב אל"ף קטנה.

גם פירוש הרא"ש כתב על דרך זה, אל"ף קטנה לפי שהיה מקטין עצמו בכל, דכתיב "והאיש משה עניו מאד מכל האדם". ורבינו יהונתן איבשיץ זצ"ל הקשה בספרו "יערות דבש" (ח"ב דרוש י"ג), הלא במעמד הר סיני כתב ג"כ "ויקרא אל משה" (שמות כד, טז), ולמה שם לא עשה באל"ף זעירא כזה?

ונראה לבאר בזה דבהר סיני ניתנו מצוות והוראות, וזה עדיין אינו מוכיח על הקרבה והתקרבות להקב"ה, משא"כ כאן הוא לשון של חיבה וידידות, כאן רצה משה מחמת ענותנותו להסתיר את ה"א", כי פרשת הקרבנות שנאמרה כאן היא לא רק איך מקריבים קרבנות אלא איך מתקרבים לקב"ה, כי המקריב מתקרב. הרי משה רבינו עולה כאן לדרגת ידיד ה', ולכן פירש רש"י שהקריאה כאן היא לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר "וקרא זה אל זה", לכך כאן מיעט עצמו וכתב באל"ף זעירא.

מדוע נבחר לו השם "משה" יותר משאר השמות?

"ויקרא אל משה", (א, א) מדרש רבה (פ' ויקרא פ"א פ"ג) "עשרה שמות נקראו לו למשה, ירד, חבר, יקותיאל, אביגדור, אבי סוכו, אבי זנוח, טוביה, שמעיה, בן נתנאל. אמר לו הקב"ה למשה, חייד, מכל שמות שנקראו לך איני קורא אותך אלא בשם שקראתך בתיה בת פרעה (שמות ב, י), "ותקרא שמו משה", היינו ויקרא אל משה".

ומרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל הקשה (שיחות מוסר שנת ל"ב מאמר כ"ה), מה מצא הקב"ה בשם זה יותר משאר שמותיו של משה, שלכאורה מביעים יותר את גדולות של משה? ועוד קשה, דהשם "משה" לכאורה אינו מתייחס כלל למשה עצמו, אלא לבתיה שהוציאתו מן המים, וכמ"ש "ותקרא שמו משה כי מן המים משיתיהו"?

וכתב לבאר באופן נפלא, דהנה משייתו של משה מן המים היתה על ידי מסירות נפשה של בתיה בת פרעה שעברה על מצות אביה כדי להציל נפש, וכיון שהצלת משה היתה על ידי מעשה שכל כולו הוא מסירות נפש למען הזולת, ממילא נכנס כח זה של מסירות נפש בגופו ובנפשו של משה רבינו, כי כל מה

שהנותן נותן למקבל, מגיע אל המקבל ונכנס בו בלא שיוור, וכח המסירות נפש שהיה למשה רבינו למען הצלת כלל ישראל, עד כדי כך שהיה מוכן למסור את עצמו עבור כלל ישראל, היה מכוחה של בתיה בת פרעה.

ומהאי טעמא הקב"ה בחר דוקא בשם "משה" משום שהוא מציין את מסירות נפשו של משה רבינו למען כלל ישראל, וזה חביב להקב"ה יותר מכל שמותיו. וכן שם זה מתייחס לבתיה בת פרעה, משום שכח מסירות נפשה עבר למשה רבינו, וזה השפיע עליו להיות מוסר נפש וכנ"ל.

היגע בתורה ומחדש בה - הקרבן המעולה והטהור

"אדם כי יקריב מכל קרבן לה", (א, ב). הגאון בעל "פחד יצחק" זצ"ל כתב, כי אדם שהוגה בתורה ומחדש חידושים, חשוב הוא כאילו הקריב קרבן לה', והלא דברים קל וחומר, בעל נכסים המפריש בהמה מנכסיו ומביאה אל המקדש, מקריב הוא קרבן לה' - אדם שמייחד מחשבותיו לבוראו ומביא לקודש מפרי הגיונו וחידושיו, לא כל שכן!

וכתב הרב "אמרות טהורות" זצ"ל, שהדבר רמוז בפרשתנו "יקריב" בגימטריא "יחדש", "מכס" נוטריקון: מדעתו, כאילו מקריב - קרבן לה'.

ואולי מפני זה אמרו, מתחילים לתינוקות מספר ויקרא, "לפי שאמר הקב"ה יבואו טהורים יתעסקו בטהרות". כי הלימוד הזה הוא הקרבן המעולה הטהור הזך והנקי לריח ניחוח לה'.

לתת צדקה רק מכסף נקי מגזל

"אדם כי יקריב", כתב רש"י, למה נאמר "אדם"? מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל, עכ"ל.

פעם נכנס עשיר אל כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מרוזין זצ"ל, והניח לפניו "פתקא" ופדיון בסכום הגון. אותו עשיר היה מפורסם כמי שעשה את הונו בדרכים מפוקפקות.

נטל רבי ישראל את ה"קויטל", ואולם את הכסף סירב לקחת. לתמהונו של העשיר הסביר לו הרבי, כתוב "ומדבר מתנה" - מדבר הוא סמל של ישירות וטוהר. כמו שדרשו חז"ל (סנהדרין מט). "ויקבר יואב בביתו במדבר" - מה מדבר מנוקה מגזל ועריות, אף ביתו מנוקה מגזל. הנה כי כן למדנו, כי רק מכסף שבא ביושר ובנקיון כפים מותר לקחת מתנות, אבל לא מאדם שעושה את רכושו על ידי עושק ומרמה. (איש לרעהו)

מדוע לפעמים מתקשים הילדים בתלמוד?

בספר "אגרא דפרקא" מובא בשם האדמו"ר רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל, כי מה שאנו רואים לפעמים כיצד הילדים בקטנותם הולכים בשמחה לבית רבם ומתמידים בלימוד תורתם וגם תפילתן בכוונה, ואילו אחר מספר שנים נהפך ליבם ח"ו ומבטלים מן התורה והתפילה... מאין מתהווה מצב כזה? ואמר האדמו"ר שאין זאת אלא משום שאבותיהם האכילו אותם הדברים שנקנו בממון שאינו נקי מגזל, בממון שהושג על ידי משא ומתן שלא באמונה... וראה לדבר מזפק העוף שלא מקריבים אותו על גבי המזבח (ויקרא א, טז, וראה רש"י שם), כיון שנהנה מגזל - לא לרצון יהיה, שכן ה' שונא גדל וחמס.

"יעשה בהם צרכי רבים" - לפי ה"חפץ חיים"

כאשר ה"חפץ חיים" זצ"ל התכוון לעלות לארץ ישראל, הודיע לבני עירו, שמכיון שהיתה לו חנות מכולת, ואיתא בקידושין (פב:), שחנוני הוא אחת מהאומנויות שעלולים להכשל בגזל, והגמרא אומרת (ביצה כט.) שהגזל את הרבים ואינו יודע ממי גזל יעשה בהם צרכי רבים, כגון בורות ובארות, לפיכך משאיר הוא את הבאר שבחצר ביתו לשימוש כל בני המקום. פעם אחת בימות החורף שרר קור גדול במיוחד, עד שכל מימי הבורות והבארות קפאו ונעשו קרח, ואילו בבארו של החפץ חיים נתרחס נס גלוי ומימיו לא נקרשו כלל.

כשבאו לספר זאת לחפץ חיים בהתפעלות גדולה, שרק מי בארו לא קפאו, נענה החפץ חיים ואמר להם בתמימות לבו, ללא כל התפעלות מהמופת הגלוי: מה טוב, הרי יבואו כעת כל הנגזלים ויהנו מן הבאר. מוירידיג! (מאיר עיני ישראל)

דיני חודש ניסן ותענית בכורות

בכל חודש ניסן אין אומרים תחנון והזכרת נשמות, ואומרים "א-ל ארך אפים" ו"למנצח". ובשבת אין אומרים "אב הרחמים" ו"צדקתך". הבכורות מתענים ביום ה' י"ב בו, כן הוא במשנה ברורה (סי' ת"ע, ו'). ונוהגים להדר לעשות סיום מסכת ביום זה ולאכול דהוי סעודת מצוה (וישאירו מקצת מהסעודה ויאכלו גם למחרת). מרן הגר"ש ז"ל אויערבאך זצ"ל נהג להביא משיירי הסעודה גם לרבנית שלו שהיתה בכורה. ויש שעושים סיום מסכת גם ביום ששי, וכן נהג מרן בעל ה"קהילות יעקב" זצ"ל. ומראש חודש ועד י"ג בו נהגו לומר בכל יום נשיא אחד מחנוכת המזבח. אין מתעניין בחודש ניסן רק תענית חלום וחתן ביום חופתו. ומקדימים את דרשת "שבת הגדול" לשבת זו (ולא בשבת של ערב פסח) כדי לדרוש בהלכות החג. ומפטירים הפטרת ויקרא "עם זו יצאתי". ובפרשת צו מפטירים הפטרת שבת הגדול "וערבה" כבכל שנה. אין אומרים "אב הרחמים". במנחה אין אומרים "צדקתך".

מעריב במוצאי שבת קדש אומרים אתה חוננתנו, ויהי נועם, ואתה קדוש, ויתן לך, ועלינו. קמחא דפסחא - מנהג לתת קמחא דפסחא, ואלה המשתמטים מליתן קמח לעניים יש עוון בידם (סי' תכ"ט, א ומשנה ברורה ושער הציון שם). יש נוהגין שלא לאכול מצה מראש חודש ניסן (מ"ב סי' תע"א י"ב). וביום י"ד בניסן אסור לאכול מעיקר הדין (רמ"א סי' תע"א, ב). ונזכה לאכול מן הפסחים ומן הזבחים בבנין בית מקדשנו בב"א.

חג ללומדי "דף היומי" סיום מסכת סנהדרין

בשיר והודיה להשי"ת שאנו זוכים לסיים מסכת סנהדרין ביום רביעי, י"א בניסן תשפ"ה, ורבים מהלומדים יזכו לערוך סיום מסכת בעצמם בתענית בכורות למחרת ביום חמישי.

ובזה אנו זוכים לסיים 1922 דפים שהם 71% מהש"ס, שנלמדו במסירות נפש בדיבוק חברים, במרפסות ובאוהלים, בין הזמנים, בימי הסגר והעוצר ההדוקים, "אף חכמתי עמדה לי", תורה שלמדתי באף, ואף תחת התקפות טילים ואזעקות. אך עמוד התורה מגנא ומצלא וממשיכה להאיר את האפילה, והיא משוש כל מעייניה, וחיים זכו כל טועמיה.

הסיום יתקיים אי"ה ביום רביעי בשעה 11:00 בערב על יד שריד בית מקדשנו "הכותל המערבי" ברב עם הדרת מלך. ונתחיל בס"ד ללמוד בשמחה מס' מכות 23 דף. ובפינו הודאה ותפילה להשי"ת על כל הטובות והנפלאות שגמלנו עד הנה בפרט ובכלל, ושהדפים האלו יעלו לפני כסא הכבוד להמליץ טוב בעדנו לרפואה שלימה, ויסיר ממנו כל גזירה קשה, ונזכה ללמוד מתוך שלום ושלווה. ונזכה לאכול מן הפסחים והזבחים בבית מקדשנו ותפארתנו עם משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

לרפואת מרים ורקה בת יעל
לרפואת מצדה בת רחל
לרפואת גיטל יהודית בת אביבה ציפורה
לרפואת עליזה בת מרים
לרפואת טובה בת פני
לרפואת ברנדל שרה בת ריצל צביה
לרפואת מרגלית חנה בת אסתר שרה

לרפואת ר' יחיאל מיכל בן מרים גיטל
לרפואת מרדכי בן שמחה
לרפואת יהונתן אלכסנדר בן רוחמה מלכה
לרפואת איתמר אברהם בן מירב
לרפואת יצחק יוסף בן שרה
לרפואת יעקב יצחק בן מאלה
לרפואת אית'אל בן יפה

לעי"מ מרת בת טובה
בת ר' מיכל חונה ע"יה
נלבי"ע כ"ח אדר ב' תשע"ד
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
הר"ר יעקב זאב בן הרב דוד זצ"ל
נלבי"ע כ"ז אדר תשס"ו
וזוגתו מרת חיה בן ר' יצחק ע"ה
נלבי"ע י"ב ניסן תשס"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

הצלחת שמואל משה בן יוכבד הי"ו
מהתורמים והנדבים לתורה ולומדיה.
יהי רצון שיזכה להינצל מכל
המקטרגים ומרעין בישין בבריאות
איתנה כפלים לתושיה, וכל אשר
יעשה יצליח א"ה.
כל הרואה מודעה זו מתבקש לומר
פרק תהלים הצלחתו.

לע"נ הרב שמעון בן ר' אשר אנשיל זצ"ל
לע"נ הרב חיים לייב בן הרב משה מאיר זצ"ל
לע"נ הרב דוד יו"ט בן הרב יחיאל מיכל זצ"ל
לע"נ רען מלכה בת ר' יעקב ע"ה
לע"נ רחל שרה בת ר' אהרן ע"ה
לע"נ רייזל בת ר' זאב דב ע"ה
לע"נ חנה בת עיישה ע"ה
לע"נ מרים בת כוכבה ע"ה
לע"נ רחל בת זוהרה ע"ה
לע"נ רחל בת יונה ע"ה